

FÖRETAGAROMBUDSMANNEN
Den Nya Vällfärden
Box 5625
114 86 Stockholm
Tel 08-545 038 10
Fax 08-611 35 62
E-post: fo@dnv.se
Hemsida: www.dnv.se

Utredning
Datum: 2001-07-10
Ärendenr: FO-2001-007
Se även utredning

Orimliga miljöstraffavgifter drabbar nyföretagare

Sammanfattning

Gerd och Sofia Hedenskog, som bedriver Rum & Frukostverksamhet i Uppsala kommun, kom för sent med anmälan till Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Visserligen hade inget miljöfarligt inträffat och visserligen tyckte nämndens politiker enhälligt att det var orimligt att bötfälla Hedenskogs, men likafullt påfördes de en miljöstraffavgift på 10 000 kronor, ungefär 15 procent av bolagets årsomsättning.

Fallet

Familjen Hedenskog bedriver lantbruk i Åkerby socken, Uppsala kommun. År 1999 beslöt mamma Gerd och dottern Sofia att starta Rum & Frukostverksamhet i ett tidigare uthyrt hus på tomten. Verksamheten skulle bedrivas i handelsbolaget Huset Bror August.

Den första januari 2000 startade det hela och några veckor senare kom de första gästerna. Dessförinnan hade huset gjorts i ordning och, trodde Hedenskogs, alla formalia med myndigheterna klarats av. Hedenskogs hade varit i kontakt både med Riksorganisationen Bo på Lantgård och Almi Företagspartner för att få råd och stöd.

Längre fram under år 2000 blev Hedenskogs efter att ha läst ett medlemsbrev från Riksorganisationen Bo på Lantgård på det klara med att verksamheten måste anmälas till kommunens Miljö- och hälsoskyddskontor. Sofia Hedenskog kontaktade kontoret, som föreslog dem att skicka in en anmälan, vilket också gjordes den 4 oktober.

Några veckor senare meddelade Miljö- och hälsoskyddskontoret att Huset Bror August HB troligen skulle dömas att betala en miljöstraffavgift på 10 000 kronor för att anmälan inte kommit in i rätt tid. Kontoret meddelade vidare att en besiktning av verksamheten skulle göras. Besiktningen genomfördes senare utan anmärkning.

Den 21 februari 2001 beslöt Miljö- och hälsoskyddsnämnden att påföra Huset Bror August HB en miljöstraffavgift på 10 000 kronor "för överträdelse av punkt 1.1 i bilagan till förordningen (1998:950) om miljöstraffavgift." Dessförinnan hade

Hedenskogs beretts möjligheter att förklara sig, men om deras synpunkter framför Miljökontoret följande i det förslag till beslut som förelades de beslutande politikerna i nämnden:

"De skäl som Huset Bror August HB angett till varför anmälan inlämnats för sent kan enligt miljökontorets uppfattning, med hänvisning till lagstiftnings krav om strikt ansvar, inte anses som sådana skäl att det kan anses oskäligt att ta ut avgiften."

Politikerna beslöt i enlighet med Miljökontoret förslag. Men till beslutet fogade politikerna enhälligt en brasklapp i form av ett särskilt yttrande där de först förklarar sig nödda och tvungna till detta beslut:

"Enligt gällande lag och förordning är kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd (MHN) skyldig att besluta om miljöstraffavgift i fall som detta, då anmälan inte ingivits innan verksamheten började. Avgiftens storlek är fastställd av statlig myndighet och kan inte påverkas av MHN."

Men politikerna tycker att avgiften i detta fall är orimlig och missriktad:

"I detta speciella fall står dock avgiften (10 000 kr) inte i rimlig relation till den aktuella verksamhetens ekonomiska omfattning (enligt uppgift c. 75 000 kr/år), faktiskt bedrivna verksamhetsvolym och därmed förenade "miljörisker" (citationstecken i originalet)...

..information om föreskriven anmälningsplikt för småskaliga bed- and-breakfast-erbjudanden (förefaller varken vara) allmänt känd eller lättillgänglig... den information som de för verksamheten ansvariga i sinom tid sökt och erhållit förefaller varit för dem svårtolkad och inbjudit till missförstånd...

Det förefaller också motsägelsefullt att på detta sätt lägga krokben för försök att etablera småskalig näringsverksamhet i enkla former...

...information (om anmälningsplikten) borde t. ex inarbetas i den information som tillhandahålls inom ramen för starta-eget-broschyrer och liknande."

Företagarombudsmannens bedömning

Företagarombudsmannen är en privat grupp som inom ramen för Stiftelsen Den Nya Valfärden verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun har beretts tillfälle att framföra sina synpunkter i ärendet, men valt att inte yttra sig.

- De bedömningar som politikerna i Miljö- och hälsoskyddsnämnden gjort i sitt yttrande är välövertvägda, säger Företagarombudsmannen. Miljöbalkens regler måste utformas för

att skydda miljön, inte för att krångla till livet för företagare. Det kan inte ligga i miljöns intresse att företagare, vars verksamhet av kommunen konstaterats inte vara miljöfarlig, utsätts för straff som varken står i proportion till förseelsen eller till bolagets ekonomiska förhållanden.

- Man kan undra varför politikerna valde att inte utnyttja sin rätt att låta bli att utdöma miljöstraffavgiften med hänvisning till att den är uppenbart oskälig, fortsätter Företagarombudsmannen. Efter vad Företagarombudsmannen erfar är sådant vanligt i kommunerna även om praxis varierar. På grund av oklarheter i lagen - "Något avgörande från Miljööverdomstolen såvitt gäller frågan om vad som kan anses vara uppenbart oskäligt föreligger inte för närvarande", skriver Naturvårdsverket i sina allmänna råd kring miljöstraffavgifter - vågar Miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna inte lita till sitt omdöme, utan anser sig tvingade att ta ut avgifterna enligt statens prislista.

- Nämnden argumenterar enhälligt att avgiften är uppenbart oskälig i Hedenskogs fall, men anser sig ändå tvungen att utdöma avgiften som om den inte vore uppenbart oskälig, påpekar Företagarombudsmannen. Staten, i detta fall representerad av Naturvårdsverket, bör omformulera reglerna så att orimliga avgifter inte ska behöva utdömas.

Företagarombudsmannen vill vidare instämna i uppsalapolitikernas krav på att alla myndighetskrav på nystartade verksamheter ska presenteras i samlad form till den som vill starta företag.

I Företagarombudsmannens behandling av ärendet deltog Clas Nordström, Patrik Engellau, Tommy Adamsson, Monica Werenfels Röttorp, Edward Waller och Camille Forslund.

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, allmänna bestämmelser 38 §:

"Den som avser att driva... hotell, pensionat eller liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad... skall göra anmälan till den kommunala nämnden innan lokalen eller anläggningen tas i bruk."

Förordning (1998:50) om miljöstraffavgifter, bilaga, punkt 1.1:

"Miljöstraffavgift skall betalas av näringsidkare som vid bedrivande av näringsverksamhet... innan anmälan har gjorts tar i bruk byggnader, lokaler eller anläggningar, i fall där det är föreskrivet att anmälan skall göras (38 §)... lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling 5 000 kr, övrigt 10 000 kr."

Miljöbalken, 30 kap 1 §:

"Miljöstraffavgift skall tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Miljöstraffavgift skall dock inte tas ut om det är uppenbart oskäligt."

Socialstyrelsen, meddelandeblad nr 15/99:

"Syftet med (anmälningskravet)... är att tillsynsmyndigheten då har möjlighet att lämna råd och i vissa fall avstyra att en lokal tas i bruk för en verksamhet

som den inte är utformad eller lämpad för."

[Se även pressmeddelande](#)
